

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
PIYANO SANAT DALI
GİTAR PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRK BESTECİLERİNİN GİTARA UYARLANABİLİR
PIYANO
ESERLERİNİN GİTAR REPERTUVARINA
KATKILARI**

**Hazırlayan
ECE SHERIFF
2501080622**

**Tez Danışmanı
BEKİR KÜÇÜKAY**

“Düzeltilmiş Tez”

İSTANBUL 2012

Y Ü K S E K L İ S A N S

TEZ ONAYI

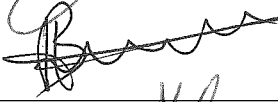

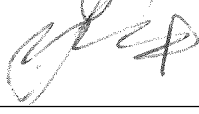

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : Ece SHERİFF
Anabilim/Bilim Dalı : Gitar Sanat dalı
Danışman : Öğr.Gör.Bekir KÜÇÜKAY

Numarası : 2501080622
Tez Savunma Tarihi : 27.04.2012
Tez Savunma Saati : 11:00

Tez Başlığı : Türk Bestecilerin Gitara Uyarlanabilir Piyano Eserlerinin Gitar Repertuarına Katkıları

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 15. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ'NE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
Doç.Gülden TEZTEL		Red
Öğr.Gör.Bekir KÜÇÜKAY		Kabul
Öğr.Gör.Erdem SÖKMEN		KABUL
Öğr.Gör.Fatih AKBULUT		KABUL
Öğr.Gör.Ceyhun ŞAKLAR		KABUL

ÖZ
Tezin Başlığı:

**Türk Bestecilerinin Gitara Uyarlanabilir Piyano Eserlerinin Gitar
Repertuarına Katkıları**

ECE SHERIFF

Gitar repertuarına katkıda bulunmanın hedeflendiği bu tezin ön çalışmasında, Türk bestecilerinin eserleri incelendi ve aralarından gitara uyarlanabilir olan eserler seçildi. Yazım aşamasında, konu hakkında yazılmış Türkçe ve yabancı dilde çok sayıda kaynak olmasına rağmen her bölüm özüne sadık kalınarak yazıldı. Eserlerin gitara uyarlama kısmında ise direkt transpoze yapılmamasına dikkat edildi ve öğrenimim sırasında edindiğim armoni ve form analizi bilgilerinden yararlanarak bütün uyarlamalar tarafımdan yapıldı. Bu uyarlamalar Müge Selçuk ve Rabia Taşaltı tarafından icra edildi ve CD halinde teze eklendi.

Dört bölümden oluşan tezin ilk bölümünde gitar hakkında genel bilgiler verildi. Tarihsel gelişim süreci ele alındı ve armonik yapısı incelendi. İkinci bölümde başlıca Türk bestecilerinin yaşam öykülerine yer verildi. Üçüncü bölümde, tezin de ana konusu olan Türk bestecilerinin gitara uyarlanabilir piyano eserleri hakkında araştırma yapıldı, eserlerin öyküleri ve yazım süreci anlatıldı. Son bölüm olan dördüncü bölümde ise gitar uyarlamaları yer aldı.

“Düzeltilme”

ABSTRACT

Turkish Composers' Piano Works That Could Be Adapted for The Guitar and Their Contribution to the Guitar Repertoire

ECE SHERIFF

The aim of this thesis, as stated in the preface, is to enrich the guitar's repertoire; the Turkish composers' pieces which have been chosen with this aim in mind are naturally enough those that have been deemed most suitable for transcription to this instrument. Despite the fact that there is a lack of material relating to this topic, as far as is possible, every section, whether in Turkish or a foreign language, has been written to remain as faithful as possible to its source. While adapting the piano compositions to classical guitar, extra attention has been paid to avoid direct transcriptions. All the transcriptions here have been made using the knowledge of harmony and form analysis that I have gained from years of study. The transcriptions that I've made have been performed by Muge Selcuk and Rabia Tasalti and have been included herein on the attached CD.

In the first section of this four part research a general information about classical guitar have been given and its historical development and harmonic structure examined. In the second part, the biographies of the Turkish Five have been explained. In the third part, the piano works of Turkish composers, which are compatible to the classical guitar have been analyzed. The stories and composing process of these works have been explained. The transcriptions of the piano works are included in the last part.

“Düzeltilme”

ÖNSÖZ

Gitar, tarih boyunca öğrenilmek için en çok istek duyulan enstrümanların başında gelmiştir. Türkiye’de de müziğe ilgi duyan hemen hemen herkesin merak ettiği bu çalgı hakkında bir çok araştırma yapılmıştır.

Dünyada şimdiye kadar yapılan gitar uyarlamaları içinde en ünlenmiş olanı, İspanyol besteci Isaac Albeniz’e ait “Asturias”dır. Isaac Albeniz’den sonra gitar uyarlamaları denilince ilk akla gelen besteciler olan Enrique Granados ve Domenico Scarlatti’nin de gitara uyarlanmış bir çok yapıtı vardır.

Bestecilerin bu çabaları, az sayıda eserden oluşan gitar repertuarını zenginleştirmiş ve gitaristlere hem eğitimleri sırasında hem de solist olara kariyerleri boyunca kaynak olmuştur.

Türkiye’de daha önce bu şekilde bir araştırma yapılmamış olması nedeniyle tez konumu “Türk Bestecilerinin Gitara Uyarlanabilir Piyano Eserlerinin Gitar Repertuarına Katkıları” olarak belirledim. Gitar repertuarında Türk eserlerinin çoğalmasında katkıda bulunmayı amaçladığım tezimde, konservatuvardaki eğitimim sırasında edindiğim armoni ve form analizi bilgilerinden yararlanarak çeşitli uyarlamalar yaptım ve bu uyarlamaları yaparken izlediğim yöntemleri açıklayarak genç gitarist arkadaşlarıma yardımcı olabileceğimi düşündüm. Ayrıca, yaptığım uyarlamaların icralarını CD olarak teze ekledim.

Tezimin yapım aşamasında daha önce yapılmış gitar uyarlamalarını inceledim; bu bilgiler bana esin kaynağı oldu ve nasıl uyarlama yapmam gerektiği hakkında yol gösterdi. Ayrıca gitar hakkında yayınlanmış makaleleri, tezleri araştırdım, yurtiçi ve yurtdışı kaynaklardan, konuyla ilgili kitap ve internet bilgilerinden faydalandım.

Bu tezin hazırlanma aşamasında benden yardımlarını esirgemeyen danışmanım ve gitar hocam Bekir Küçükay’a, Fatih Akbulut’a, yaptığım uyarlamaları icra eden Müge Selçuk ve Rabia Taşaltı’na, ve sevgili eşim Damian Sheriff’e çok teşekkür ederim.

İstanbul, 2012 - Ece Sheriff

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
ÖRNEK LİSTESİ	ix
GİRİŞ.....	1
1. GİTAR.....	2
1.1. TARİHSEL GELİŞİMİ	4
1.2. ARMONİK ÖZELLİKLERİ	11
2. GİTARA UYARLANABİLİR ESERLERİ OLAN BAZI TÜRK BESTECİLER	13
2.1 AHMED ADNAN SAYGUN	14
2.2 CEMAL REŞİT REY.....	18
2.3 HASAN FERİD ALNAR.....	21
2.4 ULVİ CEMAL ERKİN	24
3. ESERLERİ GİTARA UYARLANABİLEN TÜRK BESTECİLERİNİN PIYANO ESERLERİ.....	28
3.1. İNCİ'NİN KİTABI.....	29
3.1.1. İnci	30
3.1.2. Afacan	31
3.1.3. Masal	33
3.1.4. Koca Bebek	35
3.1.5. Marş	37
3.1.6. Ninni.....	38
3.1.7. Rüya	39

3.2. SARI ZEYBEK.....	40
3.3. PERDEDEN SIZAN AY IŞIĞI	43
3.4. DUYUŞLAR	45
3.4.1. Dere	46
3.4.2. Kağni	47
3.4.3. Marş	48
3.4.4. Uçuşlar	49
4. GİTAR UYARLAMALARI.....	52
4.1. İNCİ'NİN KİTABI.....	53
4.2. SARI ZEYBEK.....	63
4.3. PERDEDEN SIZAN AY IŞIĞI	65
4.4. DERE	67
4.5. KAĞNI.....	69
4.6. MARŞ	70
4.7. UÇUŞLAR.....	71
SONUÇ.....	74
KAYNAKÇA	75

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Gitar	2
Şekil 2. Gitar tellerinin portedeki yeri	3
Şekil 3. Lavta ve gitar	4
Şekil 4. Gitar çalan insan oymalı kaya	5
Şekil 5. Fernando Sor.....	6
Şekil 6. Francisco Tarrega	7
Şekil 7. Andres Segovia.....	8
Şekil 8. Asturias 15. ölçüden itibaren	9
Şekil 9. Asturias 109. ölçüden itibaren	9
Şekil 10. Asturias eserin sonu.....	10
Şekil 11. Ahmed Adnan Saygun.....	14
Şekil 12. Cemal Reşit Rey	18
Şekil 13. Hasan Ferid Alnar.....	21
Şekil 14. Ulvi Cemal Erkin.....	24

ÖRNEK LİSTESİ

Örnek 1. İnci	53
Örnek 2. Afacan Kedi	55
Örnek 3. Masal	56
Örnek 4. Kocaman Bebek	58
Örnek 5. Oyun.....	60
Örnek 6. Rüya	61
Örnek 7. Ninni	62
Örnek 8. Sarı Zeybek	63
Örnek 9. Perdeden Sızan Ay Işığı	65
Örnek 10. Dere	67
Örnek 11. Kağıt	69
Örnek 12. Marş	70
Örnek 13. Uçuşlar	71

GİRİŞ

Türk besteciler, bestecilik yaşamları boyunca verdikleri yapıtlarla, sanatçı kişilikleriyle kendilerini kanıtlamış, Türkiye dışında da başarılı sanatçılarımızın eserleri tanıtımları sayesinde orkestralar ve solistler tarafından tercih edilen besteciler arasında yerlerini almışlardır. Parçalarının uyarlamalarını yaptığım Ahmed Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey, Hasan Ferid Alnar ve Ulvi Cemal Erkin'in piyano için bestelemiş olduğu eserlerinin gitar için de uygun olduğunu düşündüm.

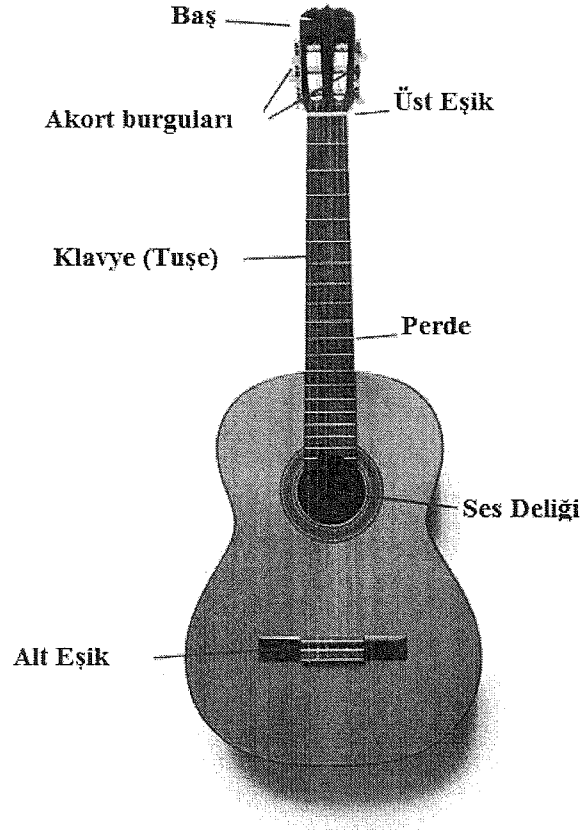
Gitarın tüm dünyada dinleyici kitlesinin artmasını sağlayan virtüözlerin başında ünlü gitarist Andres Segovia gelmektedir. Gitar için müzik bestelemiş bestecilerden Mario Castelnuovo-Tedesco, Alfredo Casella, Heitor Villa-Lobos, Joaquin Turina, Manuel M. Ponce, Alexander Tansman, A. Roussel ve Paul Hindemith gibi birçok çağdaş bestecinin eserleri, Andres Segovia sayesinde dört bir yanında seslendirerek ünlendirmiştir. Andres Segovia'nın verdiği konserler sayesinde bu çalgıya duyulan ilgi fazlalaşmıştır. Gitar, hem ünlü virtüözün dönemindeki gitaristler hem de sonraki nesiller tarafından oldukça popüler hale gelmiştir.

Başta Andres Segovia olmak üzere bir çok gitar virtüözü ve bestecinin uyarlamalar yaparak ve konserler vererek ülkesinin müziğini, bestecilerini tanıtabilmesinden esinlenerek, Türk bestecilerinin eserlerinin de yurt içinde ve yurt dışında çeşitli konserlerde gitarla yorumlanabilmesine olanak sağlamak amacıyla yazılan tezde, bu konuyla ilgili gerekli bilgi ve nota kaynakları bulunmaktadır.

1. GİTAR

Neredeyse her türlü müzik türünde kullanılan bir çalgı türü olan gitar, günümüzdeki adını Antik Yunan uygarlığında yer alan “Kithara”dan almıştır. Doğu kökenli olan ve parmaklarla çekilerek çalınan tahta gövdeli telli bir çalgı olan lavta ailesinden gelen bu çalgının ilk örneklerine Mezopotamya ve Anadolu’da rastlanmıştır.

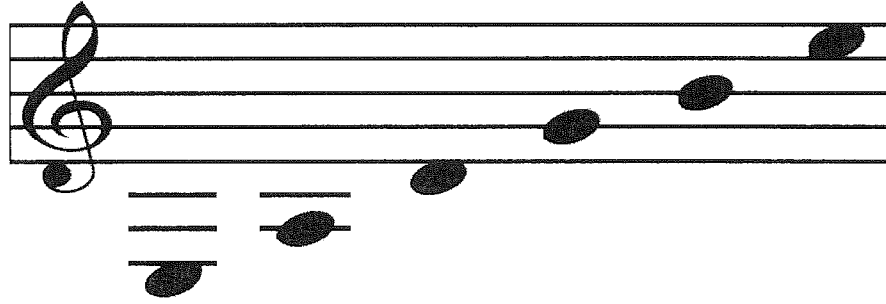
İngilizce’de Guitar, İtalyanca’da Chitarra, Fransızca’da Guitare, Almanca’da Gitarre, İspanyolca’da Guitarra, Yunanca’da Kithara olarak geçen enstrüman, XVI. yüzyılın başlarında Avrupa’da görülmeye başlanmış, ince ve uzun saplı, telleri çekilerek veya vurularak sonradan mızrap ve tırnak ile çalınan tahtadan yapılmış, gövdesi ve bu gövdesinde deliği olan, perdeli, altı telli, sekiz sayısına benzeyen görüntüsüyle günümüzdeki şeklini almıştır (Şekil 1).

Şekil 1. Gitar

Kendine has sıcak bir ses rengi olan bu çalgı fazla büyük olmaması ve rahat taşınır olması nedeniyle hemen hemen her kesim insanın evinde bulunur olmuş, belli bir öğrenim süreci sonrası çalınabilir olması da bu çalgıya gösterilen ilginin artmasına sebep olmuştur.

Tellerinin hammaddesi ipek veya bağırsaktır ve uzunlukları genelde 65 cm.dir. Ses aralığı üç buçuk oktav* olan bu çalgının akordu, tellerin aşağıdan yukarıya doğru “mi – la - re - sol - si – mi” notalarını verebilecek şekilde dizilmesiyle yapılır (Şekil 2).

Şekil 2. Gitar tellerinin portedeki yeri

Gitar yapımında ağaç olarak ladin ve sedir tercih edilmektedir.

Söz konusu gereçler, gitardan daha iyi ses elde etmek amacıyla sürekli yenilenmektedir. Çalgının kapağı için ladin ve benzeri yumuşak ağaçlar kullanılır. Yanları ve arka kısmı için gül ve benzeri sert ağaçlar yeğlenir. Sap için sedir gibi çok sert ağaçlardan yararlanılır. Sap üzerinde perdelerin bulunduğu kısım ise abanoz türünden sert ağaçlarla kaplanır. Perde demirleri, sap üzerindeki oluklara çakılarak sabitleştirilir. Bu işlem hassas ölçümlerle yapılmazsa gitardan doğru ve temiz ses elde edilemez.

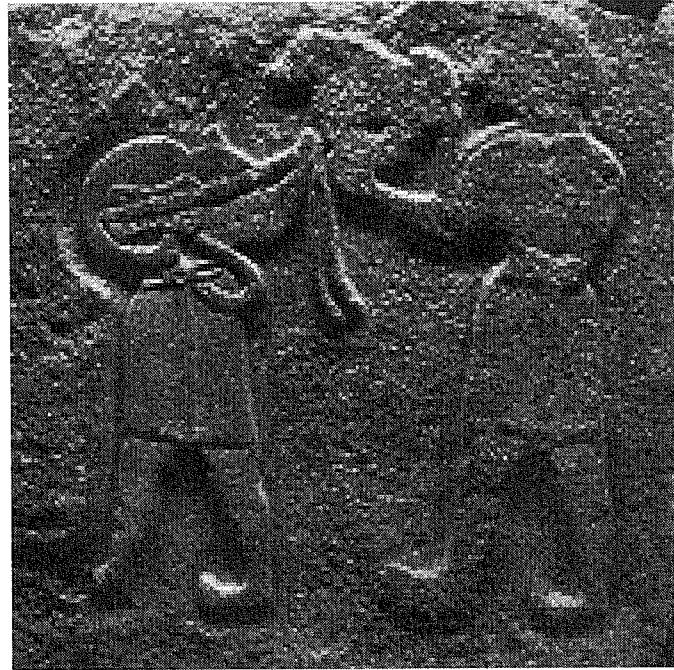
“Düzelme”

* Oktav: Bir gamda sekiz sesi içeren aralık.

Klasik gitarın telleri iki gruba ayrılır: Alt üç tel (mi, si, sol) naylon tellerden oluşur. Üst üç tel (re, la, mi) ise ipek iplik üzerine çeşitli kalınlıkta metal tellerin sarılmasıyla üretilir. Bu tür tel kullanımı gitara özel bir tını sağlanmasının yanı sıra, çalarken tırnakların hırpalanmasını da önler.¹

1.1. TARİHSEL GELİŞİMİ

Başkent Ankara’da bulunan Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde sergilenmekte olan, Asur ve Hitit uygarlıklarına ait kalıntılar üzerine taşlarla kazınmış gitara benzer telli çalgı resimleri bulunmuştur. Şuan “gitar çalan insan oymalı kaya” olarak bilinen kayanın üzerindeki Hitit gitarı, çalgılar içerisinde en eski olarak bilinendir. Yaklaşık 3500 yıl (M.Ö. 1400) öncesine ait olan bu kaya, Alacahöyük civarındaki kazılarda çıkmıştır. Dikkat edildiğinde gitarın sapında perdeler olduğu fark edilir. Gitarın şekli bugünkü klasik gitarın formuna oldukça benzemektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Gitar çalan insan oymalı kaya (Anadolu Medeniyetler, Müzesi, Ankara)

¹ SAY, AHMET, 2005, *Müzik Ansiklopedisi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Cilt 1, Sayfa 664

Aynı zamanda Mısır'da da uzun saplı lutlara* rastlanır. Arkeolojik bilgiler ışığında incelemeler sürdürüldüğünde M.Ö 400 yıllarında Akdeniz kıyılarında gitara benzeyen bir çok enstrümana rastlanır. Bu gitarlar bugünkü gitar tekniğine benzer şekillerde çalınıyor idi. Birçok değişik tipleri olmasına rağmen en yaygın olanı altı çift telli olanıdır. Bugün kullanılan gitar ise bir İspanyol marangozu olan Antonio Torres Jurado** dur. Torres bu tipteki gitarı 1863 yılında yapmış ve modern gitarın gelişmesinde en önemli adımı atmıştır. Çağımızda gitarla ilgili araştırmalar çoğalmakta, bir çok yapımcı Alacahöyük'teki kabartmaları ziyaret etmektedir. XII. ve XIII. yüzyıllarda gitarı anımsatan çalgıların görülmesiyle beraber XV. yüzyıla gelindikçe "Lavta" adı verilen ilk telli çalgılar ailesinin ortaya çıkışı günümüz klasik gitarının şekillerini oluşturmuştur (Şekil 4).

Şekil 4. Lavta ve gitar

* Lut: Doğu kökenli, parmaklarla çekilerek çalınan, tahta gövdeli, telli çalgı.

** Antonio Torres Jurado: 1817 ve 1892 yılları arasında yaşamış İspanyol gitarist ve lütiye.

XVI. yüzyılın başlarında insanların çalabilmeyi öğrenme gereksinimi üzerine “tabulatur^{*}” adında bir yazı biçimi ortaya çıkmıştır. Bu biçim hangi sesin hangi perdeden çıkacağını değil parmak pozisyonlarının ortaya çıkardığı sesleri gösteren bir nota yazımı biçimi olmuştur. Bunun yanı sıra akor simgelerinin alfabetik olarak yazıldığı bir sistem ortaya çıkmıştır. Bu yazımlara dayanarak ilk kez beş çift telli olan “İspanyol Gitarı” denilen çalgı için metot yazılmıştır. Bunları XVII. ve XVIII. yüzyıllarda Fransa ve İtalya’da ortaya çıkan diğer metotlar izlemiştir.

Avrupa’da gitarın en çok yaygın olduğu şehrin İspanya olması dönemin en iyi gitar ustalarının bu ülkede yetişmesine sebep olmuştur. Fernando Sor^{**}, İspanya’da yetişen en büyük gitar ustası olarak gösterilmiştir (Şekil 5). Gitara olan katkıları, çağımız gitaristlerinin günümüzde hala seslendirdikleri çeşitlenmeler, etüdler, sonatlar ve fanteziler formlarında yaptığı besteler olmuştur. Franz Schubert, Anton Diabelli, Filippo Gragnani, Hector Berlioz, Ferdinando Carulli, Matteo Carcassi, Napoleon Coste gibi dönemin bestecilerinin gitara olan ilgileri gitar için müzik bestelemelerine neden olmuştur.

Şekil 5. Fernando Sor

* Tabulatur: Hangi tel üzerinde kaçınıcı perdede basılacağını gösteren bir çeşit notasyon sistemi.

** Fernando Sor: 1778 ve 1839 yılları arasında yaşamış İspanyol gitarist ve besteci.

XIX. yüzyıla gelindiğinde boyutu ve sesi üzerinde büyük değişimler yapılmıştır. Daha büyük ses elde etmek için, gövde kısmı büyütölüp genişletilmiş, vücuda yaslanan kapak kısmı inceltilmiş ve iki karşılıklı duran kapağın birbirine olan mesafesi yakınlaştırılarak derinliği azaltılmıştır. Tellerin üzerine gerildiği sap kısmı, gövdeye geçmeli tırnakların birbirine geçmesi şeklinde tutturulması yerine kuvvetli yapıştırıcılarla gövdeye monte edilmiş ve zararı en aza indirgenecek şekilde bir çözüm üretilmiştir.

Gitarın anavatanı olan İspanya'dan Fernando Sor, Antonio Cano, Trinidad Huertas, Emilio Tostado, Dionisio Aguado, François de Fossa gibi birçok gitar virtüözü çıkmıştır. XIX. yüzyılın sonlarına doğru "Tarrega Yöntemi"ni ortaya çıkaran Francisco Tarrega*'nın bu sistemi, gelecek kuşak gitaristleri tarafından benimsenmiş, besteci ve gitarist kimliğiyle kendisinin gitar dünyasında ayrı bir yer edinmesine zemin hazırlamıştır (Şekil 6).

Şekil 6. Francisco Tarrega

---

* Francisco Tarrega: 1852 ve 1909 yılları arasında yaşamış İspanyol gitarist ve besteci.

Johann Sebastian Bach ve Ludwig van Beethoven'ın yapıtlarını gitara uyarlayarak tanınan besteci, gitar repertuvarının temelini oluşmasında önemli rol oynamıştır. Ardından gelen diğer gitaristler de Tarrega'nın izinden gitmişlerdir. Bu gitaristlerden biri olan Andres Segovia*, gitarın insanların düşüncelerinde solo bir çalgı olarak yer edinmesini ve daha çok Avrupa'da dans ve folklor müziğinde kullanılan gitarı "klasik gitar" olarak dünyaya tanıtmayı kendisine görev edinmiş, kısa bir süre sonra amacına ulaşmış ve bütün dünyanın tanıdığı ünlü bir gitar virtüözü olmuştur. Andres Segovia, François Couperin, Jean-Philippe Rameau, Johann Sebastian Bach gibi döneminin en büyük bestecilerinin klavsen ve gitarın atası olan lavta için yazdıkları 150'yi aşkın yapıtı gitara uyarlamış ve bu sayede gitar repertuarını genişletmekle ünlenmiştir (Şekil 7).

Şekil 7. Andres Segovia

---

* Andres Segovia: 1893 ve 1987 yılları arasında yaşamış İspanyol gitar virtüözü.

Andres Segovia ayrıca oldukça üretken bir aranjördür; piyano repertuarından birçok eseri gitar için düzenlemiştir. Bunların başında yaşamını İspanya dışında, genellikle Londra ve Paris'te sürdüren Katalan besteci Isaac Albéniz'in İspanyol ruhunu tam olarak betimleyen ve piyano için yazdığı prelüdü Asturias – Leyenda gelmektedir.

Andres Segovia'nın eseri gitara uyarlarken uyguladığı yöntemlerden bazıları şöyledir:

Eserin orijinal tonalitesi Sol minör iken, Andres Segovia, bu tonalitenin gitarda ardı ardına gelen oktavlar ve akorlar için elverişli olmadığını düşünmüş ve eserin tonalitesini değiştirerek Mi minöre dönüştürmüştür (Şekil 8).

Şekil 8. Asturias 15. ölçüden itibaren

Ağır bölümün sonuna, bir sonraki Allegro bölümü hazırlayan ve orijinalinde olmayan üçlemelerden oluşan bir pasaj eklemiştir (Şekil 9).

Şekil 9. Asturias 109. ölçüden itibaren

Parçanın sonunda tekrar üçlemelerden oluşan figürü kullanmıştır (Şekil 10).

The image shows a musical score for the end of the Asturias piece. It consists of two systems of staves. The top system has a grand staff with a treble clef and a bass clef. The right hand (treble clef) plays a repeating triplet figure of eighth notes, starting with a G4 and moving up stepwise. The left hand (bass clef) plays a corresponding bass line. The piece ends with a final chord in the right hand (G4, B4, D5) and a final note in the left hand (G2). The bottom system is a single staff with a treble clef, labeled 'Segovia' and 'Harm. 22'. It shows a similar triplet figure in the right hand, starting with a G4 and moving up stepwise. The piece ends with a final chord (G4, B4, D5) and a final note (G4). The dynamic marking 'ppp' is present in both systems.

Şekil 10. Asturias eserin sonu

Andres Segovia, ilk kez Avusturya'nın Graz kentindeki bir resitalinde bu esere yer vermiştir. Büyük beğeni toplayan uyarlama daha sonra hem kendisinin hem de bir çok gitaristin repertuvarında yer almış ve zamanla gitar repertuvarının en çok yorumlanan eserlerinden biri haline gelmiştir.

“Düzeltilme”

1.2. ARMONİK ÖZELLİKLERİ

Gitarın armoniye anlatabilme yeterliliği, tuşlu çalgılarla karşılaştırıldığında daha sınırlıdır.

“Homofonik dokuların gitar üzerinde rahatlıkla çalınabilmesinin başlıca nedenleri;

- Gitarın, tek bir pozisyonda iki oktav ve bir majör üçlü ses sahasına sahip olması, böylelikle melodi ve eşlik arasında net bir ses yüksekliği ayırımına olanak tanınması,
- Tellerin karşıt tınsal karakteristiklerinin etkili bir eşlik ve melodi ayırımına olanak tanınması,
- Gitarın altı telinin ve bu tellerin akort sisteminin (3. ve 2. teller üçlü, diğer tüm teller dörütlü) çalgıcıya zengin bir akor kurma olanağı tanınmasıdır. Yaylı sazların aksine gitar, armoniye iki sestem altı sese kadar eklemlendirebilir.”²

Buna karşın armonik açıdan akor bloklarını oluşturan sesleri ayırıştırarak hareket eden partiler arasında bölüştüren, akor devinimlerinin yanı sıra ses devinimlerinin de çizgisel hareketini içeren daha polifonik dokular, çoğu zaman gitar üzerinde uygun bir biçimde kurgulanıp çalınmamaktadırlar. Bu yazı biçimine örnek olarak dört sesli vokal yazıyı verebiliriz.

“Açık ve sade bir anlatım olanağı sunduğu için dört sesli vokal yazı çoğu müzik için norm olmuştur;

- Bach ve Handel’in vokal müzikleri
- Mozart ve Haydn’in klasik orkestralarının yaylılar bölümü
- Yaylı sazlar dörütlüsü”³

Tonal dönem süresince gelişip olgunlaşan armoni dilinin anlatılmasında dört sesli vokal yazı kullanılmış, temel kurallar da, akor devinimleri kadar akor seslerinin

---

² KACHIAN, CHRIS, 2006, *Composer’s Desk Referance Fort He Classic Guitar*, U.S.A. Mel Bay Publications, Sayfa 19

³ BUTTERWORTH, ANNA, 1999, *Harmony In Practise*, London, U.K, The Associated Board Of The Royal Schools Of Music(Publishing) Limited, Sayfa 78

çizgisel hareketlerini de içeren dört sesli vokal bir armoni yaklaşımına göre geliştirilmiştir. Bu kuralların belki de en başta geleni, devinen partiler arasında paralel oktav ve beşlilerden kaçınmadır. Ancak böyle açık ve sürekli bir dört sesli hareket, piyano gibi tuşlu çalgıların aksine gitarda mümkün olmadığından; tonal armoniye yönelik temel kurallarında gitar üzerindeki uygulanabilirliğini imkânsız hale getirmektedir. Bu da tonal armoni dili ve temel prensiplerinin, gitarda çalınmak kaydıyla uygulamalı olarak öğretilmesini engellemektedir. Gitara yönelik çoğu armoni kitabı ise, tonal armoniyi, gitarda çalınabilen akor bloklarının oluşturdukları devinimler aracılığıyla anlatmaktadırlar.

2. GİTARA UYARLANABİLİR ESERLERİ OLAN BAZI TÜRKBESTECİLER

Kendilerinden, cumhuriyetin ilk kurulduğu yıllarda oluşturdukları yapıtlarla bahsettirmişlerdir. Ortak noktaları 1900'lü yılların başında doğmuş olmalarıdır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte tekkeler kapatılmış ve "Türk Müziği" yaratılmak istenmiştir. Bu nedenle Avrupa'nın çeşitli okullarına gönderilen seçilmiş beş sanatçı, 1923 - 1930 yılları arasında ülkelerine dönüş yaparak, aldıkları klasik eğitim dahilinde Türk halk şarkılarını dünya müziğine uyarlamışlardır. Atatürk devrimlerinin bir parçası olan müzik alanındaki bu gelişme, ileriki kuşaklara da ışık tutmuştur. Adlarını, kendilerinden çok daha eski dönemlerde yaşamış olan Mily Alexeyevich Balakirev, Alexander Borodin, César Antonovich Cui, Modest Mussorgsky ve Nikolai Rimsky-Korsakov adlı bestecilerden oluşan Rus Beşleri'nden esinlenerek almışlardır. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk çağdaş besteci kuşağı olan bu beşli, Çağdaş Türk Müziğinin ortaya çıkması ve gelişmesine öncülük etmiştir.

2.1. AHMED ADNAN SAYGUN (1907-1991)

Şekil 11. Ahmed Adnan Saygun

7 Eylül 1907 tarihinde İzmir’de doğmuştur. Ailesinde müzikle ilgili hiç kimse olmamasına rağmen, ilkokul yıllarında müziğe ve bilime büyük ilgi duymuştur. Babası Mehmet Celal Bey’in matematik öğretmeni olması, Ahmed Adnan Saygun’un bilime ilgi duymasını sağlamıştır. 1918 yılında girdiği İttihat ve Terakki okulundaki nazariyat hocası İsmail Zühtü Bey, Saygun’un müziğe olan aşırı ilgisini ve yeteneğini gözlemlemiş ve onu piyano öğretmenleri İtalyan Rosati ve Macar Tevfik Bey’e yönlendirmiştir. Genç yaşına rağmen kısa sürede Fransızca öğrenip müzikle ilgili makaleleri okuyup Türkçe’ye çevirmiş ve birkaç ciltten oluşan “Musiki Lugatı” adlı yapıtını oluşturmuştur.

Bu arada bulabildiği Fransızca kitaplardan yararlanarak armoni bilgisini geliştirmiştir. Ayrıca armoni ve kontrpuan üzerine Ernst Friedrich Richter’in kitabını Türkçe’ye çevirerek, bilgilerini özümlemiştir. 1923 yılında İzmir’e gelen Hüseyin Saadettin

Arel'den de kısa bir süre armoni dersleri aldığı bilinir. Ne var ki bu dönemde müzikçilik Türkiye'de pek de iyi karşılanan bir meslek olmadığı için, Saygun'un babası oğlumun başka mesleklere yönelmesini istemektedir.⁴

1926 yılında, Ankara Musiki Muallim Mektebi'nde açılan müzik öğretmenliği sınavlarına girerek 1928 yılına kadar yapacağı öğretmenlik diplomasını almış ve İzmir Lisesi'nde müzik dersleri vermeye başlamıştır. Saygun, 1928 yılında girdiği burs sınavını kazanarak devletten tam burs alıp Paris'e gönderilmiş, Schola Cantorum'da okumaya hak kazanmıştır. Burada Vincent d'Indy'den kompozisyon dersleri almaya başlamış, armoni kontrpuan ve füg derslerine devam etmiştir. İlk yapıtı olan Divertissement'ı buradaki öğrencilik yıllarında bir yarışma için bestelemiştir. 1931 yılında Türkiye'ye dönüş yapan sanatçımız Musiki Muallim Mektebi'nde teori ve kontrpuan öğretmenliğine atanmıştır. Bu sırada oda müziği, orkestra ve koro için bir çok yapıt oluşturan besteci, 1934 yılında Atatürk'ün isteği üzerine metni Münir Hayri Egeli'ye ait "Özsoy" adlı operasını bestelemiştir. Özsoy'un ilk olarak aralarında Atatürk ve İran Şahı'nın da bulunduğu bir izleyici topluluğuna sunulmuştur.

Başlıca yapıtları:

- 1930 Divertissement
- 1931 "Orkestra İçin Üç Parça"
- 1932 "Ölümler" orkestra için süit,
- 1933 "Burlesque" piyano ve orkestra için, "Manastır Türküsü" koro ve orkestra için, "Kuartet" klarnet, saksafon, piyano ve timpani için,
- 1934 "Özsoy", "Taşbebek" operaları, "İnci'nin kitabı"
- 1935 "Sonat" viyolonsel ve piyano için,
- 1939 "Bir Orman Masalı" bale müziği,
- 1941 "Eski Üslupta Kantat" solistler ve koro için,

---

⁴ AYDIN, YILMAZ, 2003, *TürkBeşleri*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Sayfa 119

- 1946 “Yunus Emre Oratoryosu”
- 1952 “Kerem” operası
- 1953 “1. senfoni”
- 1958 “Piyano Konçertosu” , “2. Senfoni” , “2. Yaylılar Kuarteti”
- 1960 “3. Senfoni”
- 1964 “Gılgamış Destanı” operası
- 1967 “Keman Konçertosu”
- 1973 “Köroğlu” operası
- 1976 “4. Senfoni”
- 1978 “Viyola Konçertosu”
- 1979 “Oda Konçertosu” yaylı çalgılar orkestrası için,
- 1982 “Atatürk’e ve Anadolu’ya Destan”
- 1985 “5. Senfoni”
- 1987 “4. Yaylılar Kuarteti”

Eserleri yurt dışında da ilgi uyandıran Adnan Saygun, 1947 yılında Uluslararası Halk Müziği Konseyi’nin yönetim kurulu üyeliğine seçilmiş, 1949’da Fransa Eğitim Bakanlığı’nın Palmes Academique nişanı’nı, 1955’te Federal Almanya’nın Frederich Schiller madalyası’nı, 1958’de İtalya’nın Stella Della Soliderieta nişanı’nı, aynı yıl İngiltere’nin Harriet Cohen Uluslararası Müzik Ödülü’nün Jean Sibelius Kompozisyon Madalyası’nı almıştır. Macar besteci Bela Bartok ile 1936’da gerçekleştirdiği etnomüzikolojik araştırmalar dolayısıyla Macaristan Hükümeti tarafından Bartok Armağanı ile onurlandırılan bestecimiz, 1986’da Bartok’u Anma Kurulu tarafından düzenlenen Pro Cultura Hungarica ödülünü almıştır.

Bestecimizin Türkiye’de aldığı ödüllerin ilki, 1948 tarihini taşıyan İnönü Armağanı’dır. 1971 yılında Devlet Sanatçısı unvanıyla onurlandırılan Saygun’a, 1978’de Ege Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi’nin “Fahri Doktor” unvanları, 1981’de Atatürk Sanat Armağanı, 1984’te Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü ve Mimar Sinan Üniversitesi’nce

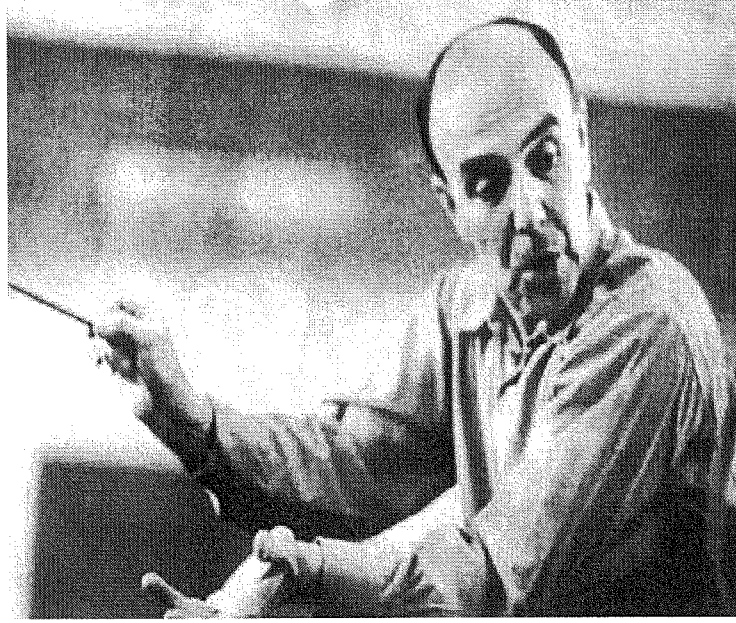
100. Doğum Yılı dolayısıyla Osman Hamdi Onur Belgesi sunulmuş, bestecimiz 1990 yılında Sevdâ Cenap And Müzik Vakfı'nın Onur Ödülü Altın Madalyası ile onurlandırılmıştır.⁵

Ahmed Adnan Saygun'un besteciliğinin en büyük özelliği, geleneksel müziğimizdeki makam sistemini sağlam bir müzik kültürüyle harmanlayıp, eski tekniklerden yola çıkarak çağının akımlarını kullanma cesaretini göstermiş olmasıdır. Yapıtları yıllarca dünyanın bir çok ülkesinde seslendirilmiş, dönemin diğer bestecilerinin büyük ilgisini kazanmıştır. Ludwig van Beethoven'a ve düşüncelerine eğilimi dolayısıyla son dönem eserlerinde bu benimsenmiş düşüncelerin etkileri sıkça görülmüştür. Etnomüzikolog, halk kültürleri ve sanatları araştırmacısı, müzik eğitimcisi ve yazar sıfatlarıyla anılan sanatçımız, ilk Türk operası Özsoy'un bestecisi olmakla beraber Türkiye'deki ilk Devlet Sanatçısı unvanını alan kişi olmuştur. 6 Ocak 1991'de yaşama veda etmiştir.

---

⁵ SAY, AHMET, 2005, *Müzik Ansiklopedisi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Cilt 1, Sayfa 241

2.2. CEMAL REŞİT REY (1904-1985)

Şekil 12. Cemal Reşit Rey

25 Ekim 1904'te Kudüs'te doğmuştur. Piyano öğretmeni olan bir annenin ve Vali bir babanın oğlu olan Cemal Reşit Rey, ilk piyano ve solfej derslerini annesinden almıştır. Son Osmanlı ailelerinden birinden gelen Rey'in babası Ahmet Reşit Bey, diplomat olmakla beraber aynı zamanda Edebiyat-ı Cedide*'nin bir yazarı idi.

Rey ailesi, 1913 yılında, Babiâli vakasından sonra yurdu terk etmek zorunda kalmışlar, Paris'e yerleşmişlerdir. Cemal Reşit Rey, eğitimini Lycee Buffon'da sürdürürken Paris Konservatuarı'nın müdürü olan Gabriel Faure ile tanışmıştır. Hocası olan Gabriel Faure'nin tanıştirması üzerine Claude Debussy'nin öğrencisi olan Marguerite Long'dan müzik teorisi ve piyano dersleri almaya başlamıştır.

---

* Edebiyat-ı Cedide: Bilinen diğer ismiyle Servet-i Fünun Edebiyatı, II. Abdülhamit döneminde, Servet-i Fünun adlı derginin çevresinde toplanan sanatçıların Batı etkisinde geliştirdikleri 1896'dan 1901'e kadar etkili olmuştur bir edebiyat hareketidir.

Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine İsviçre'nin Cenevre kentine göç etmişlerdir. Cenevre Konservatuarı'na başlayan Rey, kısa sürede virtüözler sınıfına kabul edilmiştir. 1919 yılında babası Ahmet Reşit Bey, Dahiliye Nazırı (İçişleri Bakanı) görevine getirilmesi üzerine İstanbul'a geri dönmüşlerdir. Burada yaşadığı bir yıl içerisinde "Le petit Chaperon Rouge" (Kırmızı Başlıklı Kız) adlı ilk operetini bestelemiştir. 1920 yılında Paris'e dönen Cemal Reşit Rey, Marguerite Long'un piyano kurslarına katılarak burada ilk piyano resitalini vermiştir. Kompozisyon, orkestra şefliği ve orkestrasyon derslerini bir yandan devam ettirirken "Faire Sans Dire" adlı tek perdelik bir opera bestelemiştir. 1923'te cumhuriyetin kurulmasıyla beraber yurda geri dönen sanatçımız, Dârülelhân* da kompozisyon ve piyano öğretmenliğine atanmıştır. Aynı dönemde arada arkadaşlarının da bulunduğu birçok müzisyenle oda müziği konserleri vermekle beraber orkestra şefi, besteci ve piyanist vasıflarını konserleri dahilinde yurdumuzda olduğu kadar Avrupa'da da önemli düzeyde sürdürmüştür. 1934'te Belediye Konservatuarı'nda yöneticiliğini üstlendiği bir yaylı çalgılar orkestrası kurmuş ve daha sonra bunu piyano ile eşlik ettiği çoksesli konservatuvar korusu izlemiştir.

Cumhuriyet'in 10. yılı anısına kutlamaların yapıldığı esnada 1933'te bir marş yarışması düzenlenmiştir. Sözleri, Behçet Kemal Çağlar ve Faruk Nafiz Çamlıbel'e ait bir şiiri marş bestelemek amacıyla seçmiş fakat denemelerini bir türlü ağabeyi Ekrem Reşit'e beğendirememiştir. Babasının fikri üzerine mehter ritmini kullanan Cemal Reşit, hep bir ağızdan coşkuyla söylenebilecek türde bir marş ortaya çıkarmıştır. Ankara'da düzenlenen yarışmada kendisi çalarak ve söyleyerek jürinin beğenisine sunmuştur. Böylelikle 10. yıl marşımız ortaya çıkmıştır.

Başlıca yapıtları:

- 1927 "12 Anadolu Türküsü"
- 1928 "Bebek Efsanesi" senfonik şiiri

---

* Dârülelhân: 1917 ve 1927 yılları arasında var olmuş olan Osmanlı Devleti'nin ilk resmi müzik okulu.

- 1931 “Enstantaneler” senfonik şiiri
- 1932 “Üç Saat” opereti, “Piyano Konçertosu No:1”
- 1933 “Lüküs Hayat” opereti
- 1934 “Adalar Revüsü”
- 1935 “Başlayış” senfonik şiiri
- 1937 “Hava-Cıva” opereti
- 1939 “Keman Konçertosu”
- 1941 “1. Senfoni”
- 1946 “Piyano Konçertosu No:2”
- 1956 “Dört Melodi” şan ve piyano için
- 1957 “Sazların Sohbeti” flüt, arp, 2 korno ve yaylılar için
- 1961 “Kâtibim” piyano ve orkestra için
- 1969 “2. Senfoni” , “12 Prelüd ve Füg” piyano için
- 1971 “Türkiye” orkestra için, “Bir İstanbul Masalı” son opereti
- 1978 “Gitar Konçertosu” , “Kâtibim” çeşitlemeleri
- 1981 “Paris Sokakları” şan ve piyano için
- 1983 “Improvisation”

Cemal Reşit Rey’in yurt dışındaki başarıları çeşitli ülkeler tarafından ödüllendirilmiştir:

- 1947’de Fransız hükümeti tarafından “Palme Academique” nişanı
- 1953’te İspanyol hükümeti tarafından “Alfonso El Sabio” nişanı
- 1957’de İtalyan hükümeti tarafından “Stella Della Solidarieta” nişanı
- 1957’de Fransız hükümeti tarafından “Chevalier de la Legion d’Honneur” ünvanı

Yurt içinde aldığı ödüller:

- 1980 TÜSAV Elli Yıl Sahnede Kalanlar Ödülü
- 1981 Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Osman Hamdi Ödülü
- 1981 Atatürk Sanat Armağanı
- 1981 Devlet Sanatçılığı ünvanı
- 1995 Sevda Cenap And Vakfı’nın Onur Ödülü Altın Madalyası⁶

⁶ AYDIN, YILMAZ, 2003, *TürkBeşleri*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Sayfa 119

Haldun Dormen ve Gencay Gürün'ün başrollerini paylaştıkları Lüküs Hayat opereti 51 yıl aradan sonra 1985'te Harbiye Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu'nda sahnelenmiştir. Bu gala gecesine rahatsızlığı nedeniyle özel imkanlarla getirilen Cemal Reşit Rey, ayakta alkışlayanların huzurunda sahneye çıkmıştır. 7 Ekim 1985'te ölen bestecimiz yaşamının son yıllarına kadar Devlet Konservatuvarı'nda kompozisyon öğretmenliğini sürdürmüştür.

2.3 HASAN FERİD ALNAR (1906-1978)

Şekil 13. Hasan Ferid Alnar

11 Mart 1906 yılında doğmuştur. Babası posta memurluğunun yanı sıra ud annesi ise kanun çalmıştır. Küçük yaşlardan itibaren müzikle iç içe büyüyen Hasan Ferid Alnar kendi kendine kanun öğrenmeye başlamış, kısa sürede büyük ilerleme kaydetmiş ve kanun virtüözü olarak anılmaya başlamıştır.

Geleneksel Türk Müziği yapıtlarını bir yandan icra ederken diğer yandan armoni, kontrpuan ve füğ dersleri alarak kendi müziğimizi çok sesli müzikle bağdaştırmayı hedeflemiştir. 16 yaşında bütün bu bağdaştırma fikrini yazıya döken bestecimiz ilk olarak geleneksel Türk Müziği tarzında “Kelebek Zabit” adlı tek sesli bir operet bestelemiştir. O yıllarda İstanbul Sultanisi’nde (İstanbul Lisesi) okumuş ve bir yandan Darüttalim-i Musiki topluluğunda kanun sanatçılığı görevini yürütmüş ve topluluk için birkaç saz semaisi bestelemiştir. Darüttalim-i Musiki Topluluğu’nun adının duyulması ve popülerleşmesi üzerine yurtiçi ve yurtdışında birçok konser vermiş, Berlin’e giderek birkaç plak doldurmuşlardır. Bu sırada Berlin Yüksek Okulu Müdürü Franz Schreker ile tanışıp ona bestelerini dinletmiş ve kendisinin önerilerini almıştır. Yurda döndükten bir müddet sonra Hüseyin Saadettin Arel’den armoni dersleri almaya başlamış, Johann Sebastian Bach ve Ludwig van Beethoven hakkında araştırmalar yapıp müziklerini analiz edip kendisini çok sesli müzik alanında geliştirmiştir. Bunun üzerine devlet bursu sınavlarını kazanıp 1927’de Viyana’ya yerleşmiştir. Viyana Devlet Müzik Akademisi’nde eğitime başlayan Hasan Ferid Alnar, bestecilik bölümünde Joseph Marx’ın öğrencisi olmuş, Oswald Kabas ile de orkestra şefliği çalışmıştır. Buradaki öğrencilik yıllarında “İstanbul Sokaklarında” adlı bir film müziği ve “Yalova Türküsü” adlı bir sahne müziği bestelemiştir. Kanun çalmasının yanı sıra piyano ve viyolonsel de öğrenmiştir.

1932’de yurda dönen sanatçımız, Belediye Konservatuarı’nda müzik tarihi ve armoni öğretmenliği yapmakta olup aynı zamanda da İstanbul Şehir Tiyatrosu’nun müzik yönetmenliğine başlamıştır. 1936 yılında, o zamanki adı “Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası” olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’nın yardımcı orkestra şefi olarak atanmış ve Ankara’ya yerleşerek Ankara Devlet Konservatuarı’nda öğretmenlik yapmaya başlamıştır. O dönemde daimi şef olan Praetorius’un ölümü üzerine kendisi daimi şefliğe getirilmiştir. Fakat sağlık problemleri nedeniyle bu görevine devam edemeyen sanatçı altı yıl sonra şeflik görevini bırakmış sadece öğretmenliğe yönelmiştir. 1955’te Devlet Opera ve Balesi’ni yönetmeye başlayan Hasan Ferid Alnar, tekrar sağlık sorunları nedeniyle görevini bırakıp Viyana’ya gitmiş, orada olduğu süre içerisinde birçok orkestra yönetmiş ve konuk şef olarak Avrupa’nın önemli şehirlerinde konserler vermiştir.

Başlıca yapıtları:

- 1928 “Türk Süiti”, “Trio Fantezi”
- 1930 “Keman ve Piyano İçin Süit”
- 1932 “Romantik Uvertür”
- 1933 “Yaylı Çalgılar Kuarteti”
- 1935 “Prelüd ve İki Dans”
- 1937-38 “İstanbul Süiti”
- 1942 “Viyolonsel Konçertosu”
- 1944-51 “Kanun Konçertosu”
- 1949 “Namık Kemal” film müziği
- 1953 “Halıcı Kız” film müziği
- 1961 “Prelüd ve Füg” piyano için
- 1960-63 “10 Mistik Şarkı” Yunus Emre’nin şiirleri üzerine, a capella koro için
- 1964 “10 Halk Şarkısı” karma koro için

Alnar, eserlerinde geleneksel müziğimizin makamsal ve ritmik özelliklerinden yararlanmış, Türk Müziği ile Avrupa Müziğini başarıyla birleştirmiştir. Sergilediği deyişle bestelerinde özgün bir hava yaratmıştır. Onun Kanun Konçertosu çağdaş Türk müziğinde geleneksel bir çalgının ilk kez solo olarak değerlendirilmesini içerir. Anadolu halk müziğine de ilgi gösteren besteci, özellikle Prelüd ve İki Dans başlıklı orkestra eserinde halk müziği gereçlerinden yararlanmıştır.⁷

Geleneksel Türk Müziği’ni, küçük yaştan itibaren içinde büyümesi ve donanımı sayesinde en iyi şekilde bestelerine yansıtan ve makamlara en çok yer veren sanatçı olmasına rağmen “Türk Beşleri” içerisinde en az yapıta sahip olan bestecimiz olmuştur. 40. sanat yılı anısına Ankara’da Cumhurbaşkanı’nun himayesinde arka arkaya konserler düzenlenmiş, bu konserlerde kendisi son olarak

⁷ SAY, AHMET, 2005, *Müzik Ansiklopedisi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Cilt 1, Sayfa 56

Kanun Konçertosu'nu seslendirmiş “Prelüd ve İki Dans” adlı eserini yönetmiş ve ardından 1978’de belirlenemeyen hastalığından dolayı hayata gözlerini yummuştur.

2.4 ULVİ CEMAL ERKİN (1907-1972)

Şekil 14. Ulvi Cemal Erkin

Babası Mehmed Cemil Bey üst düzey bir bürokrat annesi Nesibe Hanım ise Fransızca bilen ve piyano çalabilen nadir ev kadınlarından biri olan Ulvi Cemal Erkin, 14 Mart 1907 yılında İstanbul’da doğmuştur. İlk piyano derslerini annesinden almaya başlamıştır. Orta öğretim ve lise yıllarında piyanoya Adinolfi adlı İtalyan piyano öğretmeniyle birlikte devam etmiştir. “Türk Beşleri”nin diğer üyeleri gibi Milli Eğitim Bakanlığı’nın açtığı sınavı kazanarak 1925’te Paris Konservatuvarı’nda öğrenim görmeye hak kazanmıştır. Burada çok önemli isimlerle piyano, armoni, kontrpuan ve kompozisyon çalışmış bitirdikten sonra eğitimine ‘Ecole Normale de

Musique'de devam etmiştir. Dönemin popüler dergilerinden biri olan “Monde Musical” dergisi Ulvi Cemal Erkin'in ayrıcalığı ve üstün yeteneği hakkında bir yazı yazmıştır. İlk eseri olan orkestra için “İki Dans”, keman ve piyano için “Ninni, Emprovizasyon” ve “Zeybek” adlı eserlerini burada bestelemiştir.

Erkin 1930 yılında Ankara'ya dönerek, aynı yılın Eylül ayında Musiki Muallim Mektebi'nde piyano ve armoni öğretmeni olarak atanır. O günlerde Türkiye, çağdaş müzik alanında henüz çok yenidir. Gerekli müzik kurumları ve eğitilmiş insan kaynaklarından da yoksundur. Böyle bir ortamda Erkin gibi alanında iyi eğitilmiş insanlar, Türkiye için büyük önem taşımaktadır. Eğitimlerini yurt dışında tamamlayan Türk Beşleri'nden Cemal Reşit Rey, ve Hasan Ferid Alnar İstanbul'a, Ulvi Cemal Erkin, Ahmet Adnan Saygun ve Necil Kâzım Akses ise Ankara'ya yerleşerek, çağdaş Türk müziğini geliştirmeye ve yaygınlaştırmaya başlamışlardır. Erkin Ankara'da öğretmenliğinin yanı sıra, çoksesli müziğin yaygınlaşmasında da etkin çalışmalara girişmiştir. Bazen solist olarak bir piyano konçertosuyla orkestranın önünde, bazen diğer solistlere piyano eşlikleri yaparak bazen de kendi parçalarını yorumlayarak çok yönlü işlevini yerine getirmiştir.⁸

Başlıca yapıtları:

- 1931 “İki Dans” büyük orkestra için, “Beş Damla” piyano için
- 1932 “Konçertino” piyano ve orkestra için, “Bülbül ve Ayın Ondördü” soprano ve küçük orkestra için
- 1934 “Bayram” büyük orkestra için
- 1936 “Yaylı Çalgılar Kuarteti” , “İki Sesli Halk Şarkıları” koro için 10 parça
- 1937 “Duyuşlar” piyano için 11 parça
- 1940 “Karagöz” çocuk tiyatrosu için müzikler
- 1942 “Piyano Konçertosu” piyano ve orkestra için, “Köçekçe” dans rapsodisi orkestra için
- 1945 “Yedi Türkü” karma koro için

⁸ AYDIN, YILMAZ, 2003, *TürkBeşleri*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Sayfa 91 - 92

- 1946 “Senfoni No.1” , “Sonat”
- 1947 “Keman Konçertosu” , “Altı Prelüd”
- 1950 “Keloğlan” orkestra için bale müziği
- 1951 “Senfoni No.2”
- 1959 “Sinfonietta” yaylı çalgılar orkestrası için
- 1963 “On Türkü” karma koro için
- 1966 “Senfoni Konçertant” piyano ve orkestra için
- 1969 “Senfonik Bölüm” büyük orkestra için

Bestecimiz yurt dışında ve Türkiye’de çeşitli ödüllerle onurlandırılmıştır:

- 12 Nisan 1950’de Fransız Eğitim Bakanlığı tarafından “Palme Academique” nişanı.
- 21 Mart 1959’da yine Fransa hükümeti tarafından “Şövalye” derecesinde “Legion d’honneur” nişanı.
- 27 Aralık 1963’te İtalya tarafından “Ufuciale” derecesindeki “Ordine Al Merito della Republicca Italiano” nişanı.
- Yurt içinde ise Erkin 1971 yılında Devlet Sanatçısı ünvanıyla onurlandırılmıştır.
- Ölümünden 13 yıl sonra, değerbilirlik örneği olarak PTT 1985 yılında bir “Ulvi Cemal” pulu çıkarmıştır.⁹

Opera dışındaki bütün formlarda incelikli yapıtlar veren Ulvi Cemal Erkin, geleneksel Türk Müziği’ni, makamlar hakkında üstün bilgiye sahip olmasından dolayı yapıtlarında özenle işlemiştir. İlk yapıtlarında romantizm ve izlenimciliğin etkileri görülmekle beraber batı müziğinin armonik ve karakteristik özelliklerini kendi müziğimizin melodik ve ritmik yapısıyla harmanlamış bestecilerimiz arasında önemli bir yere sahip olmuştur. Özellikle halk danslarını kaynak edinmiş, en ünlü yapıtı olan “Köçekçe”yi bu doğrultuda bestelemiştir. Besteci arkadaşı Necil Kazım Akses ile birçok operayı Türkçe’ye kazandırarak opera repertuvarımıza armağan

⁹ AYDIN, YILMAZ, 2003, *TürkBeşleri*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Sayfa 93

etmiş ve çok sayıda operanın sahnelenmesi için öncülük etmiştir. Orkestra şefliği alanındaki becerisini opera ve konservatuvar orkestrasını yöneterek göstermiştir. Yaşamının son yıllarına doğru her şeyi bırakıp öğrencilerinin eğitimine eğilen sanatçımız, 1972 yılında geçirdiği kalp krizi sonucunda hayata veda etmiştir.

3. BAZI TÜRK BESTECİLERİN GİTARA UYARLANABİLİR PİYANO ESERLERİ

Çağdaş Türk Müziği'nin ilk kuşak bestecileri ve kurucularından olan Ahmed Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey, Hasan Ferid Alnar ve Ulvi Cemal Erkin, neredeyse her formda yazdıkları müziklerle gelecek nesillere örnek olmuşlar ve yapıtlarıyla kendilerinden sonraki bestecilere ışık tutmuşlardır. Hemen hemen her müzisyenin notayı ve müziği öğrenmeye başladığında ilk tanıdığı enstrüman olan piyano, bestecilerimizin de müziği öğrenmelerinde araç olmuştur. Neredeyse her bestecinin yaptığı gibi bestecilerimiz de ölümsüz yapıtlarını bu çalgı üzerinde meydana getirmiş ve ayrıca piyano için bir çok yapıt bestelemiş, hem ülkemizde hem dünyada piyano literatüründeki yerlerini almışlardır.

Müzik eğitiminin ailede ve çocukluk döneminde başladığını ele alırsak, Ahmed Adnan Saygun'un, müziği çocuklara masalsi bir dille, betimleyerek öğretmek ve sevdirmek amacıyla bestelediği "İnci'nin Kitabı" adlı eserinin önemini daha iyi anlayabiliriz.

Cemal Reşit Rey'in cumhuriyetin ilk yıllarında bestelemiş olduğu, Anadolu'nun çeşitli folklorik öğelerinin betimlendiği "12 Anadolu Türküsü" adlı piyano eseri ise daha sonraki yıllarda orkestraya uyarlanmış, yurt içinde ve yurt dışında seslendirilerek hayranlık uyandırmıştır.

Yine geleneksel Türk Müziği ezgilerini içinde barındıran ve bu ezgileri batı müziği kurallarıyla birleştiren Hasan Ferid Alnar'ın piyano için bestelemiş olduğu sekiz parçası ve Ulvi Cemal Erkin'in "Duyuşlar" adlı piyano için bestelenmiş 11 parçası vardır.

3.1 İnci'nin Kitabı

Ahmed Adnan Saygun'un bestecilik hayatının ilk yıllarında oluşturulmuş olan "Op.10 İnci'nin Kitabı" adlı yapıt, kendisinin piyanoyu ilk başlayanlara kolayca öğretebilmek için yazdığı, İnci, Afacan Kedi, Masal, Kocaman Bebek, Oyun, Rüya, Ninni adlarından oluşan yedi küçük piyano parçasından oluşmaktadır. Sanatçı bu yapıtını, 1934 yılında Paris'teki Schola Cantorum'da öğrenciliği sırasında kontrpuan ve armoni öğretmeni Eugene Borrel'e ithafen bestelemiştir. 1944 yılında bu yedi küçük parçayı orkestraya uyarlamaya karar vermiş ve Op. 10/b eser numarası ile orkestraya uyarlamıştır.

"Ünlü sinema yönetmeni Halit Refiğ'in, 1976 yılında Saygun hakkında bir belgesel çekmek üzere kendisi ile yapılan söyleşilerden, bu kitabın yurt dışında yayımlanan ilk eseri olduğunu öğrenmekteyiz. Kitap, o dönemde American Music Teachers Association (Amerikan Müzik Öğretmenleri Birliği) tarafından pek çok kitap arasından seçilerek, piyano öğretmenlerine tavsiye edilmiştir. Saygun bu söyleşide kitabı hakkında şunları demiştir:

"...Eserimin tavsiye edildiğini New York'tan gelen bir mektuptan öğrendim. Aradan bir süre geçtikten sonra bir üniversite öğretim üyesinin mektubu geldi. Talebelerinin eseri çok sevdiğini, beni tanımak istediklerini, fakat hakkımda yeterli bilgi bulamadıklarını yazıyordu. Ben de istediği bilgiyi gönderdim. Bir süre sonra bir mektup daha geldi aynı kişiden. 'Anlatımınızdan Hıristiyan olduğumuz izlenimini edindik, gerçekten Hıristiyan mısınız?', diye soruyor. Çünkü Müslüman'ın böyle bir şey yapamayacağına inanıyor. İşte bunlar işin acı tarafları. Türkiye'deki bütün kültür alanları için aynı şey söz konusu..."¹⁰

"Düzeltilme"

---

¹⁰ (çevrimiçi) http://www.muzikegitimi.net/incinin_kitabi.html [01.02.2012]

3.1.1. İnci

Colme (J. ca. 188)

p

pp

p

rit.

3.1.2. Afacan

Giocoso (♩.112)

The musical score for 'Afacan' is written in 2/2 time and consists of five systems of piano notation. The first system begins with a forte (*f*) dynamic. The second system continues the melodic and harmonic development. The third system starts with a piano (*p*) dynamic. The fourth system includes a crescendo (*cresc.*) marking and a forte (*f*) dynamic. The fifth system concludes with a piano (*p*) dynamic. The score features a mix of eighth and sixteenth notes in the bass line, and quarter and eighth notes in the treble line, with various phrasing slurs and articulation marks.

Музыкальный фрагмент на двух станах. Верхний стан (сопрано) содержит ноты, включая аккорды и мелодические линии. Нижний стан (альто) содержит мелодическую линию. В центре нотного стана присутствует надпись "СР680."

Музыкальный фрагмент на двух станах. Верхний стан (сопрано) содержит мелодическую линию с акцентами. Нижний стан (альто) содержит мелодическую линию.

Музыкальный фрагмент на двух станах. Верхний стан (сопрано) содержит мелодическую линию с акцентами. Нижний стан (альто) содержит мелодическую линию.

Музыкальный фрагмент на двух станах. Верхний стан (сопрано) содержит мелодическую линию с акцентами. Нижний стан (альто) содержит мелодическую линию.

Музыкальный фрагмент на двух станах. Верхний стан (сопрано) содержит мелодическую линию с акцентами. Нижний стан (альто) содержит мелодическую линию.

3.1.3. Masal

Misterioso (♩ = 40)

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The music is in 4/4 time. The upper staff begins with a piano (*p*) dynamic marking. The melody in the upper staff features a series of eighth notes and quarter notes, with a long slur covering the first four measures. The lower staff provides a harmonic accompaniment with quarter notes and eighth notes.

The second system continues the piece. The upper staff features a more complex melodic line with sixteenth-note runs and slurs. The lower staff continues with a steady accompaniment of quarter notes.

The third system shows further development of the melodic and harmonic themes. The upper staff has several slurs and dynamic markings. The lower staff maintains the accompaniment pattern.

The fourth system continues the musical progression. The upper staff features a series of slurs and dynamic markings. The lower staff continues with the accompaniment.

The fifth and final system on the page. The upper staff concludes with a melodic phrase. The lower staff concludes with a final accompaniment. A *cresc.* (crescendo) marking is present in the lower staff towards the end of the system.

First system of musical notation, consisting of a grand staff with two staves. The music features a melodic line in the upper staff with slurs and a supporting bass line in the lower staff.

Second system of musical notation, consisting of a grand staff with two staves. The music features a melodic line in the upper staff with slurs and a supporting bass line in the lower staff. The dynamic marking *dim.* is present in the lower staff.

Third system of musical notation, consisting of a grand staff with two staves. The music features a melodic line in the upper staff with slurs and a supporting bass line in the lower staff. The dynamic markings *rall.* and *pp* are present in the lower staff.

Fourth system of musical notation, consisting of a grand staff with two staves. The music features a melodic line in the upper staff with slurs and a supporting bass line in the lower staff.

Fifth system of musical notation, consisting of a grand staff with two staves. The music features a melodic line in the upper staff with slurs and a supporting bass line in the lower staff. The dynamic marking *ppp* is present in the lower staff.

Sixth system of musical notation, consisting of a grand staff with two staves. The music features a melodic line in the upper staff with slurs and a supporting bass line in the lower staff.

3.1.4. Koca Bebek

Animato (♩ = 110)

The musical score for 'Koca Bebek' is presented in five systems, each with a grand staff (treble and bass clefs). The piece is in 2/4 time and marked 'Animato' with a tempo of 110 beats per minute. The first system begins with a forte (*f*) dynamic. The second system features a piano (*p*) dynamic. The third system is marked piano-piano (*pp*). The fourth system returns to a forte (*f*) dynamic. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

First system of musical notation, featuring a treble and bass clef. The treble staff contains a melodic line with slurs and accents. The bass staff contains a harmonic accompaniment with slurs. A dynamic marking of *p* is present in the first measure.

Second system of musical notation, continuing the piece with similar melodic and harmonic structures.

Third system of musical notation, showing further development of the musical themes.

Fourth system of musical notation, maintaining the established musical style.

Fifth system of musical notation, featuring a *rit.* (ritardando) marking in the third measure.

Sixth system of musical notation, concluding the page with a *Tempo!* marking and a *ff* (fortissimo) dynamic marking in the first measure.

3.1.5. Marş

Animato *Allegro*

The musical score consists of five systems of piano accompaniment, each with a treble and bass staff. The first system is marked *Animato Allegro*. The second system features a key signature change to one flat. The third system continues the piece. The fourth system shows a key signature change to two flats. The fifth system is marked *Largo* and concludes with a fermata over the final chord.

3.1.6. Ninni

Tranquillo (♩.♩)

The first system of musical notation for 'Ninni' consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The music is in 4/4 time. The upper staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo/mood is 'Tranquillo' and the time signature is '♩.♩'. The first measure of the upper staff contains a half note G4, followed by quarter notes A4, Bb4, and C5. The lower staff begins with a bass clef and contains a half note G2, followed by quarter notes A2, Bb2, and C3. A dynamic marking of *p* is placed in the first measure of the upper staff.

The second system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melody from the first system, starting with a half note D5, followed by quarter notes E5, F5, and G5. The lower staff continues the bass line with a half note D2, followed by quarter notes E2, F2, and G2. A dynamic marking of *pp* is placed in the second measure of the upper staff.

The third system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melody with a half note A5, followed by quarter notes B5, C6, and D6. The lower staff continues the bass line with a half note A1, followed by quarter notes B1, C2, and D2. A dynamic marking of *p* is placed in the second measure of the upper staff.

The fourth system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melody with a half note E6, followed by quarter notes F6, G6, and A6. The lower staff continues the bass line with a half note E1, followed by quarter notes F1, G1, and A1. A dynamic marking of *p* is placed in the second measure of the upper staff.

The fifth system of musical notation consists of two staves. The upper staff continues the melody with a half note B6, followed by quarter notes C7, D7, and E7. The lower staff continues the bass line with a half note B0, followed by quarter notes C1, D1, and E1. A dynamic marking of *pp* is placed in the first measure of the upper staff.

3.1.7. Rüya

Calme (♩ = 10)

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The music begins with a forte (*f*) dynamic. The upper staff features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the lower staff provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines. A mezzo-forte (*mf*) dynamic is indicated in the middle of the system, and a piano (*p*) dynamic is shown at the end.

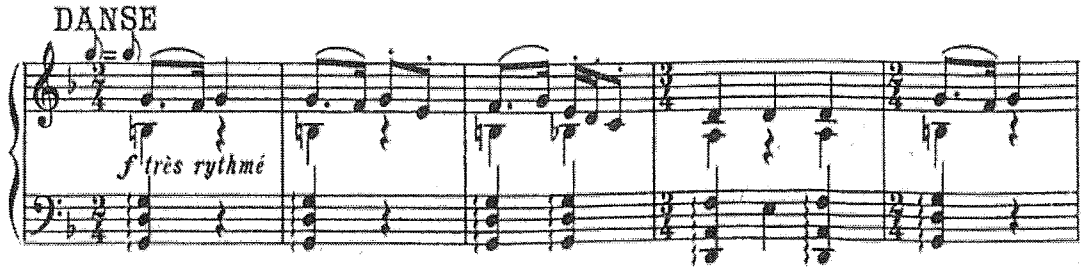
The second system continues the piece. It starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The melodic line in the upper staff is more active, with frequent sixteenth-note passages. The lower staff continues with a steady accompaniment. The system concludes with a pianissimo (*pp*) dynamic and a piano (*p*) dynamic marking.

The third system shows a dynamic increase. It begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and a *cresc.* (crescendo) marking. The music reaches a forte (*f*) dynamic. The upper staff has a more complex melodic structure with many beamed notes. The lower staff features a rhythmic accompaniment with chords.

The fourth system concludes the piece. It starts with a pianissimo (*pp*) dynamic. The melodic line in the upper staff is more sparse and features longer note values. The lower staff has a simple accompaniment. The system ends with a *rit.* (ritardando) marking, indicating a gradual deceleration.

3.2 Sarı Zeybek

Cemal Reşit Rey'in "Sarı Zeybek" adlı parçası ise, 1926 yılında şan ve piyano için bestelediği "12 Anadolu Türküsü" (12 Chants d'Anatolie) adlı yapıtının 4. bölümüdür. Bu yapıt sırasıyla Köroğlu, Yaylada, Akkoyun, Sarı Zeybek, Çeşme, Onikidir Efeler, Urfalı, Yonca, Zeybek, Kel Emin, Ayın Ondördü, Kozanoğlu adlı bölümlerden oluşmaktadır. Bu yapıtı, öğrencilik döneminde hocası olan Raoul Laparra'ya göstermek amacıyla Paris'e gitmiş bir yıl sonra hocasının önerisi üzerine orkestraya uyarlamıştır. Dönemin ünlü şeflerinden Albert Wolff'un teklifi üzerine yapıtın dört bölümü 1927'de bir festival orkestrası tarafından seslendirilmiştir. Konserin çok beğenilmesi üzerine Fransızlar, Türk ezgilerine büyük ilgi duymuş ve bestecimize övgüler yağdırmışlardır. Cemal Reşit Rey'in Fransa'da tanınan bir besteci olmasında büyük rol oynayan bu yapıt, seslendirilişinden bir süre sonra dönemin dergi ve gazetelerinde resmi yayınlanmış, besteleri eleştirmenler tarafından iyi yönde eleştiri almıştır.

First system of musical notation, featuring a treble and bass staff. The treble staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the bass staff provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

Second system of musical notation, continuing the piece. The treble staff shows a melodic line with some grace notes and slurs. The bass staff continues with a steady accompaniment.

Third system of musical notation, including a dynamic marking of *mf* (mezzo-forte). The treble staff features a melodic line with slurs and accents. The bass staff has a more active accompaniment with eighth notes.

Fourth system of musical notation, showing a change in the bass line's texture with more frequent note values. The treble staff continues with a melodic line.

Fifth system of musical notation, concluding the page. The treble staff has a melodic line with slurs, and the bass staff provides a final accompaniment.

First system of musical notation, consisting of a grand staff with a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. The music is in 3/4 time and features a melodic line in the treble and a supporting bass line.

Second system of musical notation, continuing the piece. It includes a piano (*p*) dynamic marking. The bass line features a sixteenth-note triplet.

Third system of musical notation, showing a continuation of the melodic and harmonic material.

Fourth system of musical notation, featuring a sixteenth-note triplet in the bass line and a fermata over a chord in the treble.

Fifth system of musical notation, marked with a forte (*f*) dynamic. The bass line includes a sixteenth-note triplet.

ben marcato

The image displays a musical score for the piece "Perdeden Sızan Ay Işığı". The score is written for piano and consists of six systems of two staves each. The first system begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together. The second system includes a dynamic marking of *ff très fort*. The third system ends with a double bar line. The fourth system continues the melodic and harmonic development. The fifth system concludes with a dynamic marking of *fff* and a fermata over the final chord. The sixth system shows the final notes of the piece, with a *V* marking at the end of the second staff.

3.3 Perdeden Sızan Ay Işığı

Hasan Ferid Alnar 1935 yılında piyano için sekiz tane parça bestelemiş "Perdeden Sızan Ay Işığı" adını bu parçalardan yedincisine vermiştir. Bu yapıt sırasıyla Şu Yamaçta, Uyuşuk Dans, Deniz Kıyısında Gün Doğuşu, Sesli Sabah, Biraz da Yürükçe, Empvizasyon, Perdeden Sızan Ay Işığı, Oyun Havası adlı bölümlerden oluşmuştur. Geleneksel Türk Müziği ezgilerini içlerinde barındıran, Türk müziğinin makamsal yapısını duyurulabilecek en iyi şekilde piyanoda duyuran

bu 10 küçük parça, Hasan Ferid Alnar'ın engin Türk müziği bilgisiyle Batı müziğini harmanlama yeteneğinin en iyi örneklerinden birisi olmuştur.

H. FERİD ALNAR, 1935

ANDANTE, DOLCE (♩ = 52)

mp sempre legato *espr.* *p*

cresc.

p *espr.* *mp* *dolciss.* *poco calando*

a tempo *mf espr.* *p*

egualmente *rit.*

fa

b♭ *

3.4 Duyuşlar

Ulvi Cemal Erkin'in 1937 yılında bestelediği "Duyuşlar" adlı "Piyano için On Bir Parça" yapıtının bölümleri sırasıyla Oyun, Küçük Çoban, Dere, Kağrı, Oyun, Marş, Şaka, Uçuşlar, Oyun, Ağlama Yar Ağlama ve Zeybek adlarını taşır. Bunların arasından Dere, Kağrı, Marş ve Uçuşlar adlı bölümler, gitara uyarlanmaya en uygun bölümlerdir.

Ulvi Cemal Erkin, piyano öğretmenliği yapmasından dolayı bestelerinde piyanoya ağırlık vermiştir. Ankara Devlet Konservatuarı'nın piyano bölüm başkanlığında getirildikten sonra 1937 yılında öğrencileri için 18 tane piyano parçası bestelemiştir.

Ancak bunlardan kolay olanları ayırarak "Çocuklar için 7 Kolay Parça" adını koymuş, geri kalan 11 parçayı da "Duyuşlar-Küçükler ve Büyükler için 11 Piyano Parçası" başlığında toplamıştır. 1937 Mayıs-Temmuz ayları arasında tamamlanan Duyuşlar, halk önünde ilk kez 17 Nisan 1947'de Ankara Halkevi'nde bestecinin eşi Ferhunde Erkin tarafından seslendirilmiştir. Duyuşlar herbiri ayrı bir güzelliğe sahip bir-iki dakikalık zarif ve zevkli parçalardan oluşmaktadır.¹¹

"Düzelme"

---

¹¹ AKTÜZE, İRKİN, 2004, *Müziği Okumak*, Pan Yayıncılık, Cilt 2, Sayfa 802

3.4.1. Dere

ALLEGRO VIVO

The musical score for 'Dere' is presented in six systems, each consisting of a grand staff with a piano (p) part on the left and a right-hand part on the right. The piece is in 2/4 time and D major. The first system includes the tempo marking 'ALLEGRO VIVO' and dynamic markings 'pp' and 'mp'. The piano part features a steady eighth-note accompaniment, while the right hand plays a complex, flowing melody with frequent sixteenth-note passages and slurs. The second system continues the melodic development. The third system shows the right hand playing a more active, sixteenth-note texture. The fourth system features a similar texture with a slight increase in intensity. The fifth system includes a 'pp' dynamic marking and a 'mf' marking, with the piano part showing a crescendo. The sixth system concludes the piece with a final flourish in the right hand and a sustained accompaniment in the piano part.

3.4.2. Kağı

Allegro Vivo

3.4.3. Mars

Tempo di Marcia

The musical score is written for piano in 3/4 time. It consists of five systems of music, each with a grand staff (treble and bass clefs). The piece begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The first system shows a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The second system continues the melody and includes a *cresc.* (crescendo) marking. The third system features a triplet of eighth notes in the right hand, marked *ff* (fortissimo), and a *P Sobito* (piano subito) marking in the left hand. The fourth system includes an *f subito* (forte subito) marking. The fifth system concludes with a *ff* marking and a final cadence. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic hairpins.

3.4.4. Uçuşlar

Agitato

The musical score is written for piano in 12/8 time, marked *Agitato*. It consists of two systems of music. The first system has a treble clef on the right hand and a bass clef on the left hand. The right hand plays a rhythmic pattern of eighth notes, while the left hand plays chords. A marking "Sivile" is placed above the right hand. The second system is similar but lacks the "Sivile" marking. Dynamic markings include *p* (piano) and *v* (forte) with accents. The score is divided into two measures by a bar line in each system.

First system of musical notation. The right hand (treble clef) plays a continuous eighth-note pattern. The left hand (bass clef) plays a sequence of chords, with some notes marked with a 'v' and slurs.

Second system of musical notation. The right hand continues the eighth-note pattern. The left hand plays chords, with some notes marked with a 'v' and slurs.

Third system of musical notation. The right hand continues the eighth-note pattern. The left hand plays chords, with some notes marked with a 'v' and slurs. The dynamic marking *pp* is present.

Fourth system of musical notation. The right hand continues the eighth-note pattern. The left hand plays chords, with some notes marked with a 'v' and slurs. The dynamic marking *f* is present.

First system of musical notation. The upper staff contains a continuous eighth-note melody. The lower staff features a bass line with chords and a long slur spanning across the system.

Second system of musical notation. The upper staff continues the eighth-note melody. The lower staff has a bass line with chords and a long slur.

Third system of musical notation. The upper staff continues the eighth-note melody. The lower staff has a bass line with chords and a long slur.

Fourth system of musical notation. The upper staff continues the eighth-note melody. The lower staff has a bass line with chords and a long slur. The system concludes with a double bar line.

4. GİTAR UYARLAMALARI

Bazı besteciler her çalgının, çalındığında kendine özgü duyulan ve yakışan tonlarının olduğu düşüncesiyle ünlenmiş yapıtlarını bir çok çalgıya başka bir tonda uyarlayarak, bestelenen bir müziğin farklı tonlarda çalınmalarına sebep olmuşlardır. Bu nedenle bu piyano yapıtları gitara uyarlanırken, her bir tonun kendine özgü karakterinin olduğu düşünülerek aynı tonda uyarlama yapma konusuna dikkat edilmiştir.

Piyano üzerinde el altında olan fakat gitarda, gitarın çalış pozisyonuna ters gelebilecek akorlarda, eserlerin melodik çizgisi bozulmadan değişiklikler yapılmıştır. Buna rağmen, aynı anda birkaç ses verebilen çalgılar sınıfına giren gitar ve piyanonun, armonik ve yapısal özelliklerinin benzerlikleri kullanılarak, yapıtların melodi ve ezgilerine sadık kalınmıştır. Akorların yapılarını bozmadan gitarda aynı tınlayacak şekilde uyarlama yapılmış ve çalma tekniklerinin farklılıklarından dolayı bazı artikülasyonlarda değişiklikler yapılmıştır. Besteci ve yapıtların seçiminde, gitar üzerindeki çalınabilirliği ana kuralı benimsenmiş ve bu doğrultuda inceleme yapılarak aşağıdaki yapıtlar gitar repertuarına kazandırılmıştır.

“Düzelme”

4.1. İnci'nin Kitabı

İNCİ

AHMED ADNAN SAYGUN
Uyarlama: Ece Sheriff

Calme $\text{♩} = 106$

Guitar *p*

AFACAN KEDI

AHMED ADNAN SAYGUN

Uyarlama: Ece Sheriff

Allegretto $\text{♩} = 80-112$

Musical notation for measures 1-5. The piece is in 3/4 time. The right hand starts with a whole note G4, followed by a half note A4, and a quarter note B4. The left hand plays a continuous eighth-note accompaniment. Dynamics include *f* and *p*. Fingerings *i*, *m*, *p*, *m*, *i*, *m* are indicated for the left hand.

Musical notation for measures 6-10. The right hand continues with a half note A4 and a quarter note B4. The left hand accompaniment continues. Dynamics include *p* and *cresc.*. Fingerings *p*, *m*, *i*, *m* are indicated for the left hand.

Musical notation for measures 11-15. The right hand has a melodic line with a fermata over the first measure. Dynamics include *f* and *p*. A circled 2 is present in the first measure of the right hand.

Musical notation for measures 16-20. The right hand has a melodic line with a fermata over the first measure. Dynamics include *cresc.*. Fingerings 2 3 1 and 2 3 1 are indicated for the right hand.

Musical notation for measures 21-25. The right hand has a melodic line with a fermata over the first measure. Dynamics include *f*. Fingerings 1 2 3 1 2 3 1 2 3 1 are indicated for the right hand.

www.musica.com.tr

26

2

29

Örnek 2. Afacan Kedi

MASAL

AHMED ADNAN SAYGUN

Uyarlama: Ece Sheriff

Misterioso $\text{♩} = 40$

Guitar *p*

6

12

17

23

28

Gtr.

Gtr.

rall.

p

34

Gtr.

Gtr.

6

pp

40

Gtr.

Gtr.

3

Örnek 3. Masal

KOCAMAN BEBEK

AHMED ADNAN SAYGUN

Uyarlama: Ece Sheriff

Allegretto 80-116

Musical notation for measures 1-6. The piece is in 2/4 time. The right hand features a melodic line with slurs and fingerings (2, 4). The left hand provides a rhythmic accompaniment with eighth notes.

Musical notation for measures 7-13. The right hand continues the melodic line with slurs and a dynamic marking of *p*. The left hand accompaniment remains consistent.

Musical notation for measures 14-20. The right hand features a melodic line with slurs and a dynamic marking of *pp*. The left hand accompaniment continues.

Musical notation for measures 21-26. The right hand features a melodic line with slurs, fingerings (1, 4, 3, 2, 4, 2, 4), and dynamic markings of *f* and *p*. The left hand accompaniment continues.

Musical notation for measures 27-32. The right hand features a melodic line with slurs and a dynamic marking of *f*. The left hand accompaniment continues.

33

39

44

Örnek 4. Kocaman Bebek

OYUN

AHMED ADNAN SAYGUN

Uyarlama: Ece Sheriff

Animato: 59-69

The first system of music for 'Oyun' consists of two staves labeled 'Guitar'. The top staff contains a melodic line with various rhythmic values and accidentals. The bottom staff contains a bass line with fewer notes, primarily consisting of quarter and eighth notes. The time signature changes from 3/4 to 4/4, then to 3/4, and finally to 2/4.

6

The second system of music, starting at measure 6, continues the melodic and bass lines. The time signature changes from 2/4 to 3/4, then to 2/4, and finally to 3/4. The melodic line features a mix of eighth and quarter notes, while the bass line provides a steady accompaniment.

11

The third system of music, starting at measure 11, shows further development of the piece. The time signature changes from 3/4 to 2/4, then to 3/4, and finally to 2/4. The melodic line becomes more active with sixteenth notes, while the bass line remains mostly quarter notes.

16

Largo

The fourth system of music, starting at measure 16, is marked 'Largo'. The melodic line features a prominent triplet of eighth notes and a long, sustained note. The bass line consists of quarter notes. The time signature changes from 2/4 to 3/4, then to 2/4, and finally to 3/4.

Örnek 5. Oyun

RÜYA

AHMED ADNAN SAYGUN

Uyarlama: Ece Sheriff

Calme $\text{♩} = 40$

Guitar

Guitar

Gtr.

Gtr.

Gtr.

Gtr.

mf *p* *mf*

p *cresc.* *f*

rit.

Örnek 6. Rüya

NİNİNİ

AHMED ADNAN SAYGUN

Uyarılama: Ece Sheriff

Tranquillo $\text{♩} = 59-69$

Guitar

Guitar

p

5

Gtr.

Gtr.

pp

9

Gtr.

Gtr.

p

p

13

Gtr.

Gtr.

pp

Örnek 7. Ninni

4.2. Sarı Zeybek

SARI ZEYBEK

CEMAL REŞİT REY
Uyarlama: Ece Sheriff

Dance

Guitar

Guitar

7

Gtr.

Gtr.

13

Gtr.

Gtr.

19

Gtr.

Gtr.

24

Gtr.

Gtr.

29

Gtr.

Gtr.

34

Gtr.

Gtr.

39

Gtr.

Gtr.

43

Gtr.

Gtr.

Örnek 8. Sarı Zeybek

4.3. Perdeden Sızan Ay Işığı

PERDEDEN SIZAN AY IŞIĞI

HASAN FERİD ALNAR
Uyarlama: Ece Sheriff

Andante dolce ♩=52

Guitar

pp sempre legato *espr.* *p*

Gtr.

5

Gtr.

9

cresc.

Gtr.

14

19

Gtr.

esp. *pp* *dolciss* *poca calando* *a tempo*

Gtr.

24

Gtr.

mf espr. *p*

Gtr.

28

Gtr.

egualmente

Gtr.

31

Gtr.

rit.

Gtr.

Örnek 9. Perdeden Sızan Ay Işığı

4.4. Dere

DERE

ULVİ CEMAL ERKİN
Uyarılama: Ece Sheriff

Allegro vivo

Guitar

pp dolce

mf

4

7

10

13

pp

mf

4.5. Kağı

KAĞNI

ULVI CEMAL ERKİN
Uyarlama: Ece Sheriff

Allegro vivo

Guitar

mf *cresc.*

7

Gtr.

cresc.

Gtr.

simile

13

Gtr.

cresc.

Gtr.

18

Gtr.

p *pp*

Gtr.

Örnek 11. Kağı

4.6. Marş

MARŞ

ULVI CEMAL ERKİN
Uyarlama: Ece Sheriff

Tempo di marcia

Guitar

Guitar

Gtr.

Gtr.

Gtr.

Gtr.

mf *f*

cresc. *ff* *p subito*

pp *f*

ff

Örnek 12. Marş

4.7. Uçuşlar

UÇUŞLAR

ULVİ CEMAL ERKİN
Uyarlama: Ece Sheriff

Guitar

Agitato

simile

Guitar

p

Gtr.

Gtr.

Gtr.

Gtr.

Gtr.

Gtr.

9

Gtr. *p*

Detailed description: This system contains two staves of music. The top staff is a treble clef guitar staff with a 7/8 time signature. It features a rhythmic pattern of eighth notes with stems pointing down, grouped in pairs. The notes are G4, A4, B4, and C5. The bottom staff is a bass clef guitar staff with a 7/8 time signature. It features a rhythmic pattern of eighth notes with stems pointing up, grouped in pairs. The notes are G3, F3, E3, and D3. A dynamic marking of *p* (piano) is placed below the first measure of the top staff.

11

Gtr. *f*

Detailed description: This system contains two staves of music. The top staff is a treble clef guitar staff with a 7/8 time signature. It features a rhythmic pattern of eighth notes with stems pointing down, grouped in pairs. The notes are G4, A4, B4, and C5. The bottom staff is a bass clef guitar staff with a 7/8 time signature. It features a rhythmic pattern of eighth notes with stems pointing up, grouped in pairs. The notes are G3, F3, E3, and D3. A dynamic marking of *f* (forte) is placed below the first measure of the top staff.

13

Gtr.

Detailed description: This system contains two staves of music. The top staff is a treble clef guitar staff with a 7/8 time signature. It features a rhythmic pattern of eighth notes with stems pointing down, grouped in pairs. The notes are G4, A4, B4, and C5. The bottom staff is a bass clef guitar staff with a 7/8 time signature. It features a rhythmic pattern of eighth notes with stems pointing up, grouped in pairs. The notes are G3, F3, E3, and D3.

15

Gtr.

Detailed description: This system contains two staves of music. The top staff is a treble clef guitar staff with a 7/8 time signature. It features a rhythmic pattern of eighth notes with stems pointing down, grouped in pairs. The notes are G4, A4, B4, and C5. The bottom staff is a bass clef guitar staff with a 7/8 time signature. It features a rhythmic pattern of eighth notes with stems pointing up, grouped in pairs. The notes are G3, F3, E3, and D3.

17

Gtr.

Gtr.

19

Gtr.

Gtr.

Örnek 13. Uçuşlar

SONUÇ

Bu tezde, Türk bestecileri tarafından bestelenmiş, en bilinen solo piyano parçaları, repertuarı diğer çalgılar kadar geniş olmayan gitar için, gitar repertuarına katkısı olması amacıyla uyarlanmıştır. Günümüzde gitar için bestelenmiş müziklerin yerinin, Türk bestecilerinin yapıtlarının oluşturduğu mirasta çok küçük bir paya sahip olması nedeniyle tezin konusu bu doğrultuda seçilmiştir. Bu tezin yazılmasındaki en büyük amaç, gitar repertuarına küçük de olsa bir katkıda bulunmaktır.

Parçalara yapılan uyarlamalar, Türkiye’de verilen gitar eğitimiyle paralel seviyede yapılmış olup, icracının çok fazla teknik zorlukla uğraşmadan rahatlıkla seslendirebileceği parçalardan seçilmiştir.

Bu çalışma ile, Türkiye’deki birçok profesyonel orkestranın yapıtlarını seslendirdikleri, yurdumuzda yetişen birçok ünlü orkestra şefinin eserlerini yönettikleri Türk bestecilerin eserlerinin, gitar aracılığı ile rahatlıkla seslendirilebileceği kanaatindeyim.

KAYNAKÇA

AKTÜZE, İRKİN, 2004, *Müziği Okumak*, Pan Yayıncılık, Cilt 2

AYDIN, YILMAZ, 2003, *Türk Beşleri*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları

BUTTERWORTH, ANNA, 1999, *Harmony In Practise*, London, U.K, The Associated Board Of The Royal Schools Of Music(Publishing) Limited

SAY, AHMET, 2005, *Müzik Ansiklopedisi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Cilt 1

KACHIAN, CHRIS, 2006, *Composer's Desk Referance Fort He Classic Guitar*, U.S.A. Mel Bay Publications,

(çevrimiçi) http://www.muzikegitimi.net/incinin_kitabi.html [01.02.2012]